

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการศึกษาค้นประชากรศาสตร์ปัจจุบันพบว่า จำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูง และกำลังจะกลายเป็นปัญหาของประชากรในวัยแรงงานที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ทรานเท่าที่อัตราเพิ่มขึ้นคงสูงต่อไปในอนาคต เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปในศตวรรษที่ 20 นี้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังนี้

ในปี 1900 ประชากรผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไปมีจำนวน 3.1 ล้านคน

ในปี 1970 ประชากรผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มเป็น 19.5 ล้านคน และคาดว่าในปี 2000 จะมีประชากรผู้สูงอายุเป็น 28.2 ล้านคน ¹

สำหรับในประเทศไทย ประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กัน จะเห็นได้จากตัวเลขในปี พ.ศ. 2513 มีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 1.69 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2520 เพิ่มเป็น 2.17 ล้านคน คาดว่าในปี พ.ศ. 2524 จะมีจำนวนถึง 2.5 ล้านคน ²

แอน เบอร์เกส และแอรอน ลาแซร์ (Ann Burgess and Aron Lazare)

---

¹ Helen Anderson, Newton's Geriatric Nursing (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1971), p. 5.

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สี่ พ.ศ. 2520 - 2524 (กรุงเทพมหานคร : เรื่อง-
แสงการพิมพ์, 2520), หน้า 115.

ได้ศึกษาว่าประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปในสหรัฐอเมริกา มีจำนวนถึง 20 ล้านคน หรือมีประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ โดยสรุปมีความยากจน ว่าเหว่ เจ็บป่วย อ่อนแอ มีปัญหาเกิดช่องว่างระหว่างวัย และคนรุ่นหนุ่มสาวในวัยแรงงาน มักกล่าวหาผู้สูงอายุว่าเป็นคนเหตุแห่งภาวะเงินเฟ้อ สิ้นเปลืองเบี้ยประกันสังคม บำนาญ ยิ่งกว่านั้นสังคมยังสร้างค่านิยมที่ทำให้ผู้สูงอายุตกอวย หมกกำลังใจ ขาดความอบอุ่น ฉะนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงตกเป็นภาระต้องให้สังคมรับเลี้ยงดู ¹

มนุษย์ส่วนมากมีความต้องการขั้นมูลฐานเหมือนกัน ดังนั้นผู้สูงอายุย่อมจะมีความต้องการขั้นมูลฐานเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ซึ่ง สุพัตรา สุภาพ กล่าวถึง ความต้องการขั้นมูลฐานของผู้สูงอายุไว้ดังนี้คือ

1. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ
2. ความต้องการในเรื่องที่อยู่อาศัย
3. ความต้องการในด้านอนามัย
4. ความต้องการทางด้านแรงงาน
5. ความต้องการความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ ²

จากความต้องการขั้นพื้นฐานดังกล่าว จะเห็นว่าผู้ที่สนองความต้องการนั้นได้ คือ ลูกหลาน ญาติ พี่น้อง สังคม และรัฐที่จะต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูล

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเปรียบเทียบกับสภาวะของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพสังคมอุตสาหกรรมแบบตะวันตกมากขึ้น และมีธุรกิจต่าง ๆ มากมาย ทุกคนมี

¹ Ann Burgess, Aron Lazare, Psychiatric Nursing in the Hospital and the Community (New Jersey : Prentice - Hall Inc., Engle Wood Cliffs, 1976), p. 443.

² สุพัตรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 50.

ความรึบเร่ง และมีภาระในการดำรงชีวิตทำงานหาเลี้ยงชีพ แข่งขัน ซึ่งชิงเค้น เพื่อความ
 อรุดค ปรับตัวตามสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน บางรายอาจจะมี
 ปัญหาทางสุขภาพจิตร่วมด้วย สังคมจึงมีความวุ่นวาย สับสน มีลักษณะตัวใครตัวมัน โอกาสที่ผู้
 สูงอายุจะถูกทอดทิ้ง หรือมิได้รับการดูแลจึงนับวันจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุใน
 ครอบครัวที่ยากจนหรือครอบครัวในเมืองซึ่งจะมีการถูกทอดทิ้งมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้สูง
 และครอบครัวในชนบท

อุตตราพร มุนนาค ได้ทำการวิจัยถึงสาเหตุที่คนชราเข้ารับการสงเคราะห์ใน
 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค พบว่าสาเหตุอันดับแรกคือ ไม่มีที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ
 40.50 และจากการศึกษานี้ยังพบว่า คนชราส่วนใหญ่มาจากภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 79.33¹

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนับว่ามีอิทธิพลต่อมนุษย์ทุกคนทั้งปัจจุบันและอนาคต
 ในด้านการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ซึ่งจะต้องยึดถือเป็น
 แบบอย่างในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุในสังคมไทย

ประเพณีอันดีงามของไทยในอดีตต่อผู้สูงอายุ ได้แก่ การให้ความเคารพนับถือ การ
 ยอมรับ ยกย่องให้เกียรติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกตัญญูกตเวที และให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้
 มีพระคุณ นับว่ากระทำกันมาหลายชั่วอายุคน

จึงเป็นที่น่าสนใจว่าปัจจุบันนี้ แนวความคิดดังกล่าวยังมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด
 โดยเฉพาะสมาชิกในวิชาชีพพยาบาลและครู ทั้งนี้เพราะบทบาทและฐานะของครูคือ ผู้ที่ก่อให้เกิด
 เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้ที่มีคุณธรรมในระดับที่วิญญูชน
 จะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในแง่บุคลิกทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์ และบทบาท

¹ อุตตราพร มุนนาค, "ปัญหาและความต้องการของคนชราในสถานสงเคราะห์
 คนชราบ้านบางแค" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สังคมสงเคราะห์ คณะสังคมสงเคราะห์ มหา-
 วิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518), หน้า 100.

คอสังคม¹

รัตนาคุงคสวสัค กล่าวว่ "ครู" เป็นผู้มีควมสำคัญอย่งมก จะต้องเป็นแบบอย่างของผู้นหรือลูกศิษย์และจะต้องทำหน้ที่อบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์เป็นคนดี ครูก็ควรจะต้องปฏิบัติตนในแนวของคนที่ควย²

สุจริต เพียรชอบ ให้ควมเห็นว่ ครูนอกจากจะเป็นผู้ให้ควมรู้ท่งวิชาการแล้ว ก็ต้องถยทอควฒนธรรมและอบรมสั่งสอนให้ผูเรียน มีวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรมอันดีงม เพื่อที่จะได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีควมรู้คู่คุณธรรม เป็นประชชนที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภพ มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะช่วยให้ประเทศชาติพัฒนาถาวรสืบต่อไปในภยหน้า³

ผู้วิจัยมีควมเชื่อว่ ครูน้นเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของชาติ เป็นผู้ที่จะต้องปลูกฝังก่านิยม ทศนคติ แนวควมคิดค้ง ๆ แก่เยาวชนรุ่นหลัง เรื่องราวของผูสูงอายุจึงน้จะให้มีก่าสอดแทรกให้เกิดแนวควมคิดค้งในกุ่มอ่าชีพครู เพื่อที่จะได้ถยทอให้เกิดการเรียนรู ในลักษณะขอเท็จจริง มีทศนคติในเชิงบวกต่อผูสูงอายุในสังคมไทย

ในฐนะที่ผู้วิจัยเป็นพยบาล และพยบาลมีบทบาทท่งมรับผิดชอบ เรื่องสุขภาพอนามัยของประชชน ทุกเทศ ทุกวัย ท่งท่งตรงและท่งอ้อม โดยให้ก่าดูแล บ่งกัน ส่งเสริม พื้นฟูสุขภาพ และให้ควมร่วมมือปฏิบัติในอันที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชชน

¹ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, แนวทางปฏิรูปการศึกษาสำหรับรัฐบาลในอนาคต (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยูไนเตคโปรคคชัน, 2518), หน้ 45.

² รัตนาคุงคสวสัค, "ข้อคิดเกี่ยวกับจริยธรรมของครู", วารสารครูศาสตร์ (ปีที่ 9 ฉบับที่ 2, มีนาคม - เมษายน, 2522) : 23 - 24.

³ สุจริต เพียรชอบ, "ธรรมมะช่วยปกป้องประคองครู", วารสารครูศาสตร์ (ปีที่ 9 ฉบับที่ 2, มีนาคม - เมษายน, 2522) : 57.

วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ได้เป็นที่สนใจในวงการพยาบาลมากขึ้น เมื่อวิชาการทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุ ได้วิวัฒนาการก้าวไปสู่ระดับของความเป็นผู้ชำนาญเฉพาะทาง การพยาบาลผู้สูงอายุจึงน่าจะจัดเป็นสาขาหนึ่งที่ต้องการความชำนาญเป็นพิเศษเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะวิชาการทางการแพทย์และการพยาบาลนั้นจะต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไป และจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติการพยาบาลคือ การดูแลผู้ป่วยตรงตามความต้องการและปัญหาของผู้ป่วยแต่ละราย¹

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่อง การพยาบาลผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก จึงได้จัดให้มีการสัมมนา เรื่อง "การพยาบาลจิตสังคมของผู้สูงอายุ" ขึ้นหลายครั้งในปี พ.ศ. 2523 เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนพยาบาลไทยให้มีการหันตัวหันมาให้ความสนใจผู้สูงอายุเช่นเดียวกับผู้ป่วยวัยอื่น ๆ และในโอกาสเปิดการสัมมนาเรื่องนี้ หัวหน้าภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นประธานในที่นี้เปิดการประชุมได้กล่าวในการเปิดงานตอนหนึ่งว่า "ในเรื่องผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นหัวข้อในการสัมมนาครั้งนี้ เป็นเรื่องใหม่สำหรับการพยาบาลในประเทศไทย คิดฉันจึงใคร่ขอฝากท่านผู้ร่วมสัมมนาได้ช่วยกันคิดค้นการปฏิบัติการพยาบาล อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุของไทยด้วย"²

ลออ หุตทงกูร กล่าวถึงหน้าที่ของการพยาบาลผู้สูงอายุคือการช่วยชะลอความเสื่อมนั้นให้เกิดขึ้นในอัตราส่วนที่ช้าที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเตรียมตัวเพื่อการแก่ที่ดี และช่วยเหลือผู้ชราให้มีความสุข และคงสมรรถภาพในการมีชีวิตไว้นานที่สุด³

¹ Ida Roberts, "Should Geriatric Nursing be a Specialty", Nursing Time 73 (October 6, 1977) : 1566 - 1568.

² นพรัตน์ ฉลาพิบูลย์, "คำกล่าวเปิดการสัมมนา เรื่องการพยาบาลจิตสังคมของผู้สูงอายุ" วันที่ 17 - 18 สิงหาคม 2523 ณ ห้องประชุมตึกศึกษกรินทร์ภักดี สภากาชาดไทย (เอกสารโรเนียว).

³ ลออ หุตทงกูร, จรรยาสำหรับพยาบาล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษร-สมัย, 2521), หน้า 65.

นอกจากนี้จรรยาบรรณของวิชาชีพนับเป็นส่วนสำคัญในการที่จะกำหนดบทบาทของบุคคลในแต่ละวิชาชีพ ให้ปฏิบัติตนในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยนัยแห่งความหมายแล้ว จรรยาบรรณ (Code of Ethics) หมายถึงหลักเกณฑ์ที่ควรประพฤติปฏิบัติของวิชาชีพต่าง ๆ ¹

วิชาชีพพยาบาลและครูจึงถือว่าเป็นวิชาชีพซึ่งจะต้องประพฤติอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ฉะนั้น เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของทั้งสองวิชาชีพในลักษณะที่คล้ายคลึงกันให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น จึงเสนอจรรยาบรรณของวิชาชีพไว้ ณ ที่นี้

จรรยาบรรณสำหรับพยาบาล

ความรับผิดชอบเบื้องต้นของพยาบาลมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

- การยกระดับสุขภาพอนามัย
- การป้องกันความป่วยไข้
- การฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วย
- การช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมาน

ความต้องการบริการพยาบาลมีอยู่ทั่วโลก ด้วยเหตุนี้การพยาบาลจึงแทรกพัวในชีวิต เกียรติศักดิ์ และสิทธิมนุษยชนโดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ เชื้อชาติ ลัทธิศาสนา วรรณะ วัย เพศ ลัทธิ การเมือง และสถานภาพของบุคคลในสังคม

พยาบาลพึงให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนตลอดจนประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย

พยาบาลกับประชาชน

ความรับผิดชอบประการแรกของพยาบาล คือความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้ต้องการการพยาบาลดูแล

---

¹ สงวน สุทธิเลิศอรุณ, ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : อักษร-บัณฑิต, 2524), หน้า 4.

ในการพยาบาลผู้ป่วย พยาบาลพึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ให้ความเคารพต่อ
ค่านิยมในขนบธรรมเนียมและความเชื่อทางลัทธิศาสนาของผู้ป่วย
พยาบาลพึงเก็บรักษาเรื่องราวส่วนตัวของผู้ป่วยไว้เป็นความลับและมีวิจารณญาณ
อันดีในการที่จะถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้น

พยาบาลกับการประกอบวิชาชีพ

พยาบาลมีความรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในการประกอบวิชาชีพ และการรักษาไว้
ซึ่งสมรรถภาพในการพยาบาลด้วยการศึกษาและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการให้การพยาบาลอันจะพึงทำได้ใน
ความเป็นจริงแต่ละสภาพการณ์

พยาบาลพึงใช้วิจารณญาณในการรับหรือมอบหมายความรับผิดชอบใด ๆ ให้
เหมาะสมกับความสามารถของตนและผู้อื่น

เมื่ออยู่ในวิชาชีพ พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานความประพฤติส่วนตัว อันจะ
นำชื่อเสียงเกียรติคุณมาสู่วิชาชีพ

พยาบาลกับสังคม

พยาบาลพึงรับผิดชอบร่วมกับประชาชนในการริเริ่มและสนับสนุนการกระทำเพื่อ
สนองความต้องการด้านสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ของประชาชน

พยาบาลกับผู้ร่วมงาน

พยาบาลพึงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ร่วมงานทั้งในและ
นอกวงการพยาบาล

พยาบาลพึงกระทำการอันควร เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย เมื่อเห็นว่าจะมีอัน-
ตรายเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ร่วมงานหรือบุคคลอื่นใดก็ตาม

พยาบาลกับวิชาชีพพยาบาล

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการวินิจฉัยและดำเนินการใช้มาตรฐานที่เหมาะสมทั้งในด้านการปฏิบัติและการศึกษาพยาบาล

พยาบาลพึงทำงานอย่างเข้มแข็งในการพัฒนาความรู้อันเป็นแก่นแท้แห่งวิชาชีพพยาบาล

พยาบาลพึงช่วยสร้างและสร้างไว้ซึ่งความเป็นธรรมในสังคม และเสริมธุรกิจแห่งสภาพการทำงานของพยาบาล โดยกระทำการร่วมกับสมาคมวิชาชีพของตน" ¹

"จรรยาบรรณสำหรับครู ใดกล่าวไว้ในรายละเอียดคือ

ความรับผิดชอบตอสังคม

1. ตั้งใจฝึกสอนศิษย์ เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ
2. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
3. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานทั้งปวง
4. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
5. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

ความรับผิดชอบต่อผู้บริหาร

1. ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
2. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด

ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

1. ครูควรมีศรัทธาในอาชีพครู

¹ ลออ พุคตางกูร, จรรยาบรรณสำหรับพยาบาล, หน้า 120 - 122.

2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ใคร่ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูควรใฝ่ใจศึกษาให้เกิดความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควรเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง

ความรับผิดชอบต่อสมาชิกของวิชาชีพ

1. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
2. ครูควรให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
3. ครูควรมีชัยศักดิ์และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
4. ครูควรมีคัมภีร์ในศาสนาที่ตนนับถือ" 1

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว เป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ ต้องการที่จะทราบความคิดเห็นและทัศนของกลุ่มอาชีพพยาบาลและครู ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มอาชีพที่มีคุณธรรมสูง เสียสละ และคลุกคลีกับชีวิตมนุษย์ว่าจะมีความคิดเห็นเป็นอย่างไรต่อผู้สูงอายุ เพื่อให้การศึกษาและคำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องผู้สูงอายุได้ขยายกว้างไปสู่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับทราบ เพื่อจะได้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอขอคิดเห็นแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรง เพื่อเป็นการเตรียมการวางแผนในทุกระดับ ได้แก่ ตัวผู้สูงอายุ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง บริการต่าง ๆ ที่จะช่วยสงเคราะห์ผู้สูงอายุเช่นที่พักอาศัย การให้การพยาบาลเมื่อมีการเจ็บป่วย ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อการสันตนาการ ตลอดจนเพื่อจะได้ใช้ความสามารถตามความถนัดทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของตัวผู้สูงอายุและของสังคมอันเป็นผลพลอยได้ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สูงอายุไม่มีความรู้สึกเหมือนถูกละเลย ทอดทิ้ง ไม่มีความหมาย สูญเสียสถานภาพ บทบาท ศักดิ์ศรี คุณค่าและรายได้ ผู้สูงอายุเหล่านั้นครั้งหนึ่งอาจจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เคยทำคุณประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติมาก่อน ควรได้ใช้ชีวิตบั้นปลายของตนอย่างมีคุณค่า

¹สงวน สุทธิเลิศอรุณ, ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู, หน้า 67 - 68.

มีความสุขตามอัธยาศัย ได้รับผลตอบแทนและความคุ้มครองจากสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพยาบาลและครูที่มีต่อผู้สูงอายุ
ในกรุงเทพมหานคร ในด้าน
  - 1.1 ความรู้ ความเข้าใจ ปัญหาของผู้สูงอายุ
  - 1.2 ทศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ
  - 1.3 สวัสดิการที่รัฐควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพยาบาลและครูที่มีอายุแตกต่างกัน
ที่มีต่อผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร ในด้าน
  - 2.1 ความรู้ ความเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุ
  - 2.2 ทศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ
  - 2.3 สวัสดิการที่รัฐควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุ

แนว เหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย

แนว เหตุผลของการตั้งสมมติฐานของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีแนว เหตุผลดังต่อไปนี้คือ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะในกรุงเทพมหานคร อาชีพของ
กลุ่ม ตัวอย่างที่นำมาศึกษา คือ อาชีพ พยาบาล และอาชีพครู กล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มอาชีพ
ที่มีคุณธรรมสูง จิตใจโอบอ้อมอารี เสียสละ มีความสำนึกในหน้าที่และรับผิดชอบต่อสังคม
เป็นอย่างสูง อีกทั้งชนบทรอบข้าง ประเพณี วัฒนธรรม ชาติ ศาสนา ในทั้งสองกลุ่มอาชีพ
มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ ส่วนมากเป็นคนไทย นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นย่อมจะมีความเหมือน
ในลักษณะอุปนิสัยใจคอ ความเชื่อ ทศนคติ แนวความคิด ตลอดจนการเลี้ยงดู และการ
อบรมสั่งสอน

โดยทั่วไปสังคมจะยกย่องให้เกียรติผู้ที่มีอาวุโสกว่าเสมอ เช่น เวลาเด็กเดิน
ผ่านผู้ใหญ่ขณะนั่งอยู่จะต้องค้อมตัว หรือหมอบคลาน หรือเมื่อผู้อาวุโสว่ากล่าวตักเตือน

ผู้คอยอาวุโส จะต้องยอมรับฟังโดยไม่มีกักรโต้แย้ง หากโต้แย้งก็จะเข้าใจว่าเป็นการไม่เคารพหรือให้เกียรติ นอกจากนี้ศาสนาพุทธยังสอนให้มนุษย์มีความกตัญญูรู้คุณผู้บั้งเกิดเกล้า และผู้มีอุปการะคุณ โดยเฉพาะบุตรจะต้องเป็นที่พึ่งของบิดามารดาเมื่อยามแก่เฒ่า

ด้วยเหตุผลนี้เอง จึงน่าจะเป็นที่เชื่อได้ว่า ในสังคมไทยซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะมีอาชีพที่แตกต่างกันหรือวัยที่แตกต่างกัน โดยส่วนรวมแล้ว ย่อมจะมีความเชื่อในส่วนที่สังคมทั่วไปยอมรับ เช่นเดียวกัน

ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. พยาบาลและครุมีความคิดเห็นต่อผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

1.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

1.2 ด้านทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

1.3 ด้านสวัสดิการที่รัฐควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

2. พยาบาลและครุที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านสวัสดิการที่รัฐควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลที่มีอายุระหว่าง 20 - 59 ปี ปฏิบัติงานทางด้านกรพยาบาลในคลินิก โรงพยาบาลของรัฐบาลหรือสนับสนุนโดยรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน และครุที่มีอายุระหว่าง 20 - 59 ปี ทำการสอนในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งประถมและมัธยม อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน รวม 300 คน

ขอตกลง เบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า

1. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสามารถวัดความคิดเห็นที่มีต่อผู้สูงอายุ ในด้านความรู้ ความเข้าใจ ปัญหาของผู้สูงอายุในด้านทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ และในด้านสวัสดิการที่รัฐควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุ
2. ขอความแต่ละข้อของแบบสอบถามตามความคิดเห็นในแต่ละด้านมีความสำคัญเท่า ๆ กัน
3. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะตอบสนองต่อข้อคำถามของแบบสอบถามตรงตามความคิดเห็นที่เขามีอยู่จริง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความคิดเห็น และทัศนคติของพยาบาลและครู ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ในฐานะเป็นอาชีพที่กล่าวได้ว่า เป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูง ว่ามีความคิดเห็นและทัศนคติต่อผู้สูงอายุ ในด้านคุณธรรมและปัญหาต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ
2. สถาบันการศึกษา/พยาบาลวิชาชีพ จะได้รับทราบความคิดเห็นและทัศนะของพยาบาลและครูที่มีต่อผู้สูงอายุ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เช่น เปิดสอนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุขึ้นในสถาบันหรือจัดตั้งสาขาวิชาเอกขึ้น
3. ผู้บริหารการพยาบาล จะได้อำนาจทางความคิดเห็นและทัศนคติของพยาบาลและครู เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการให้บริการพยาบาลแก่ประชาชน ตลอดจนกรณีเทศบาลและการให้การศึกษาแก่ประชาชน
4. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูในการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมอันดีงามแก่เยาวชน
5. ได้ข้อมูลทางความคิดเห็นจากกลุ่มตัวแทนของพยาบาลและครู สำหรับนักวางแผน หรือนักแก้ปัญหาในเรื่องผู้สูงอายุ โดยจะได้นำไปเป็นตัวกำหนดนโยบายในการวางแผนระดับต่าง ๆ ของชาติ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกเฉพาะตัวของบุคคลที่มีต่อคำถามในแบบสอบถาม โดยไม่มีผู้วิจัยว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี
2. พยาบาล หมายถึง ผู้สำเร็จหลักสูตรวิชาการพยาบาล อนามัยและนศุภครรภได้ขึ้นทะเบียนประกอบโรคศิลป์แล้ว ไม่ว่านั้นจะได้รับปริญญาบัตร อนุปริญญาบัตรหรือประกาศนียบัตรก็ตาม มีอายุระหว่าง 20 - 59 ปี ปฏิบัติงานในคลินิก สังกัดโรงพยาบาลของรัฐบาล หรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งมีจำนวนเพียงตั้งแต่ 500 เพียงขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร
3. ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งประถมและมัธยม ที่มีอายุระหว่าง 20 - 59 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ผู้สูงอายุ หมายถึง ชายหรือหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย
5. ความรู้ ความเข้าใจ ปัญหาของผู้สูงอายุ หมายถึง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้โดยตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ โดยธรรมชาติ และพยาธิสภาพที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความทุกข์ในชีวิต
6. ทักษะคติ หมายถึง ความรู้สึกในค่านิยมหรือค่านิยมที่มีต่อผู้สูงอายุ
7. สวัสดิการของรัฐ หมายถึง บริการต่าง ๆ ของรัฐที่จัดหาให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น ที่พักอาศัย การรักษาพยาบาล อาหาร การคมนาคม กิจกรรมสันทนาการและอื่น ๆ ที่เหมาะสม